

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ સમક્ષ

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૪૮૭ ઓફ ૨૦૨૦

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૭૩૨૧ ઓફ ૨૦૨૦

સાથે

સિવિલ એપ્લિકેશન (રહેવા માટે) નં. ૧ ઓફ ૨૦૨૦

આર/ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૪૮૭ ઓફ ૨૦૨૦

મંજૂરી અને સહિ માટે:

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિશ્રી વિક્રમ નાથ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી જે.બી. પારડીવાલા

=====

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદાઓ જોવાની હા.
----	--

	મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	
૨.	પત્રકારને સોંપી શકાય કે નહીં?	હા.
૩.	શું ચુકાદાની તેમની સત્તાઓ?	ના.
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશના અર્થઘટન અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

ગુજરાત રાજ્ય

વિરુદ્ધ

વિજયનગર તાલુકા સહકારી ખરીદી અને વેચાણ સંઘ લિમિટેડ

ઉપસ્થિતિ:

સુશ્રી મનીષા લવકુમાર શાહ, સરકાર દ્વારા સહાયિત

સુશ્રી ઐશ્વર્યા ગુપ્તા દ્વારા, અપીલકર્તા (ઓ) માટે એજીપી નંબર.

૧,૨,૩,૪,૫,૬,૭,૮

શ્રી શિવાંગ પી સાથે વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પ્રકાશ જાની

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧,૨ માટે જાની (૮૨૮૫)

શ્રી દીપેન દેસાઈ, મધ્યસ્થી માટે વકીલ.

કોરમ: માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિશ્રી વિક્રમ નાથ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી જે.બી. પારડીવાલા

તારીખ:૦૫/૧૧/૨૦૨૦

સીએવી જજમેન્ટ

(દ્વારા:માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિશ્રી વિક્રમ નાથ)

(દ્વારા:માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિશ્રી વિક્રમ નાથ)

૧. લેટર્સ પેટન્ટ એક્ટની કલમ ૧૫ હેઠળ આ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલને ગુજરાત રાજ્ય અને તેના અધિકારીઓ દ્વારા પસંદ કરવામાં આવી છે, જે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૭૩૨૧ ઓફ ૨૦૨૦ માં વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલા ૦૫.૦૮.૨૦૨૦ ના ચુકાદા અને આદેશને આંશિક રીતે લાગુ કરે છે, જેથી તે રાજ્ય સરકારના વર્તનને રૂ.અસરકારક રીતે પડકાર રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦ ના ખર્ચ સામે છે-જે વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પ્રશ્નમાં ચુકાદા દ્વારા લાદવામાં આવ્યો છે તેમજ ખર્ચ લાદવામાં આવતા કારણો/તારણો પણ છે.

૨. જોકે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશના ચુકાદાને પડકાર ઉપર નોંધ્યા મુજબ ખૂબ જ મર્યાદિત છે, તેમ છતાં આગળ વધતા પહેલા વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ સમક્ષ બે બાબતોને જન્મ આપતા તથ્યો, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશનો ચુકાદો અને અપીલ દાખલ કરવાનો સંક્ષિપ્ત અહેવાલ આપવો યોગ્ય રહેશે.

૩. વિસનગર તાલુકા સહકારી ખરીદી અને વેચાણ સંઘ લિમિટેડે ગુજરાત સહકારી મંડળી અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૮૪ (પ) (ટૂંકમાં "૧૯૬૧ અધિનિયમ") હેઠળ સંયુક્ત નોંધણી અધિકારી (સહકારી) દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને રદ કરવા અને રદ કરવાની વિનંતી સાથે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નંબર ૭૪૬૧ ઓફ ૨૦૨૦ ને પ્રાધાન્ય આપ્યું હતું અને સાથે જ ૧૯૬૧ના અધિનિયમની કલમ ૧૫૫ હેઠળ નોંધણી અધિકારી (પ્રતિવાદી નંબર ૨) દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા આદેશને પણ પુનરાવર્તનની સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે સંયુક્ત નોંધણી અધિકારીના તારીખ ૨૯.૦૧.૨૦૨૦ ના આદેશની પુષ્ટિ કરતી વખતે રદ કરવાની વિનંતી કરી હતી.અંતે, અધિકૃત ઓડિટરની તારીખ ૧૯.૦૬.૨૦૨૦ ના રી-ઓડિટ રિપોર્ટને રદ કરવા અને અલગ રાખવાની પ્રાર્થના કરવામાં આવી હતી.

જ. સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૭૪૬૧ ઓફ ૨૦૨૦ ની જેમ જ તે જ અરજદારે ૨૦૨૦ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૭૩૨૧ ને પસંદ કરી હતી, જેમાં ૧૯૬૧ના કાયદાની કલમ ૮૩ (૧) હેઠળ જિલ્લા રજિસ્ટ્રારે તારીખ ૨૨.૦૫.૨૦૨૦ દ્વારા પસાર કરેલા આદેશને રદ કરવાની વિનંતી કરવામાં આવી હતી, જેમાં તેમણે શ્રી કે.પી. લિમ્બાચીયા ને જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ, મહેસાણાની સામે અરજી કરવા માટે અધિકૃત કર્યા હતા, જેથી પુનઃગણતરીના હેતુઓ માટે અરજદાર સોસાયટીના રેકૉર્ડ જમ કરી શકાય અને તેનો કબજો લઈ શકાય.એ નોંધવું જોઈએ કે ૨૨.૦૫.૨૦૨૦ તારીખનો આદેશ એ ૨૯.૦૧.૨૦૨૦ અને ૧૪.૦૫.૨૦૨૦ તારીખના આદેશોના પરિણામી આદેશ છે, જેને સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૭૪૬૧ ઓફ ૨૦૨૦ માં પડકારવામાં આવ્યો હતો.આ મુદ્દો પક્ષકારો વચ્ચે ઉગ્રતાથી લડવામાં આવ્યો હતો.બંને બાબતોને એકસાથે જોડવામાં આવી હતી અને એકસાથે સાંભળવામાં આવી હતી.વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે ખૂબ જ વિગતવાર ચુકાદા દ્વારા ચુકાદાના ફક્ત ૪૩ માં તારણોનો સારાંશ આપ્યો.તે જ નીચે પુનઃઉત્પાદિત થયેલ છે:

"૪૩.આ મારા નિષ્કર્ષનો સારાંશ આપતા સંબંધિત પક્ષો માટે વિદ્વાન સલાહકારો દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોનો જવાબ આપે છે, એવું માનવામાં આવે છે કે, એવું ન કહી શકાય;

((અ) સુધારાત્મક સત્તામંડળના તારીખના આદેશ સાથે વાંચવામાં આવેલો તારીખનો આદેશ એ એવા આદેશો છે જે ગેરવાજબી હોવાના

કારણે અને/અથવા કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરવાના કારણે કાયદામાં ખરાબ છે કારણ કે આવા આદેશો સત્તામંડળના વહીવટી કાર્યોની કવાયતમાં પસાર કરવામાં આવે છે.તે સત્તાઓની અર્ધ ન્યાયિક કવાયત નથી, તેથી ન તો સુનાવણીની તક આપવી જોઈએ અને ન તો વિગતવાર કારણો જણાવવા જોઈએ.

(બી) સત્તાવાળાઓએ કલમ ૮૫ હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા માટે તેને યોગ્ય માન્યું છે અને એ પણ સંબંધિત અધિકારીઓની વિવેકબુદ્ધિની બાબત છે અને મને તેમાં કોઈ દોષ નથી લાગતો.

(સી) ઓડિટ ક્લાસ 'સી' અંગેની સતત કમાણીના સંદર્ભમાં, તેથી, આદેશ કલમ ૮૪(૫) હેઠળ અયોગ્ય છે. કાયદાની જોગવાઈ મુજબ, સત્તાવાળાઓ દ્વારા જે કરવામાં આવ્યું છે તે અરજી પરના ખાતાનું ફરીથી ઓડિટ છે જે સત્તાવાળાઓને વાજબી લાગ્યું હતું.

ઓડિટ ક્લાસ 'સી' અરજદારને આપવામાં આવ્યો છે. અરજદાર માટે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા પ્રચાર કરવામાં આવ્યો છે તેમ અરજદારને ડાઉનગ્રેડ કરવાનું ગંભીર દિવાની પરિણામ હોઈ શકે નહીં કારણ કે કલમ ૨૭(સી) હેઠળ પ્રદાન કરાયેલ મત આપવાનો અધિકાર હજુ પણ અરજદાર પાસે રહે છે અને તેથી, તેને કાયદામાં ખરાબ આદેશ ન કહી શકાય.

(ડી) વિશેષ ઓડિટર તરીકે શ્રી કે. ડી. તૂરીની નિમણૂક અને તેમની સત્તાઓના પ્રશ્ન પર, મેં ૨૧.૫.૨૦૨૦ ના જાહેરનામાને ધ્યાનમાં રાખીને સરકારની તરફેણમાં પ્રશ્નનો જવાબ આપ્યો છે અને જણાવ્યું છે કે નિમણૂકને બહાલી આપવામાં આવી હતી અને તેથી પ્રતિવાદી નંબર ૫ ને વિશેષ ઓડિટ હાથ ધરવા માટે યોગ્ય રીતે અધિકૃત કરવામાં આવ્યા હતા.

(ઈ) ઝડપી ઉતાવળના પ્રશ્ન પર, રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી પરથી, જે સ્પષ્ટ છે તે એ છે કે ફરીથી ઓડિટ ચાર વર્ષના પાસા પર હોવા છતાં, માત્ર એટલા માટે કે નિર્ણય ઉતાવળમાં લેવામાં આવ્યો હતો, તે પોતે નિર્ણયને સંવેદનશીલ બનાવશે નહીં. આ અદાલત દ્વારા અગાઉ સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર વિચારણા કરતી વખતે અને શ્રી જાની પછી નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાને ઉતાવળમાં રજૂ કરતી વખતે દશરથભાઈ પટેલ (સુપ્રા) ના કેસમાં એસસીએ નંબર ૨૦૭૧૧/૨૦૧૯ માં આ મુદ્દા પર કાર્યવાહી કરવામાં આવી છે. કે. નાગરાજ અને અન્યો વિરુદ્ધ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય અહેવાલ ૧૯૮૫ (૧) એસસીસી ૫૨૩) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખીને, આ અદાલતે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો:

"૨૨.એન. નાગરાજ (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં જણાવ્યા મુજબ, માત્ર ઉતાવળમાં નિર્ણય લેવામાં આવે તો તે ખરાબ નહીં બને. તેથી સુપ્રીમ કોર્ટે એસ.પી. ગુરુરાજા (સુપ્રા) ના કેસમાં પણ એવું જ માન્યું હતું. ઉપરોક્ત ચુકાદાના સંબંધિત પેરા ૧૩ એટલે કે એન. નાગરાજન અને એસ.પી. ગુરુરાજા માં પેરા ૩૪ અને ૩૫ અનુક્રમે નીચે મુજબ વાંચે છે:

"૧૩.ઉપરોક્ત (બી) માં શ્રી વેણુગોપાલની દલીલના સંદર્ભમાં, રાજ્ય સરકાર દ્વારા હોદ્દો સંભાળ્યા પછી એક મહિનાની અંદર નિવૃત્તિની વચ પટ થી ઘટાડીને પપ કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો તે હકીકત એ નિષ્કર્ષને યોગ્ય ઠેરવી શકતી નથી કે આ નિર્ણય મનસ્વી છે કારણ કે તે એ અર્થમાં અવૈજ્ઞાનિક છે કે તે યોગ્ય તપાસ અથવા વિષય પર સંબંધિત ડેટાના સંકલન દ્વારા સમર્થિત નથી.જો એમ હોય તો, નવી સરકાર દ્વારા હોદ્દો સંભાળ્યા પછી તરત જ લેવામાં આવેલા દરેક નિર્ણયને મનસ્વી ગણવો પડશે.કોઈ પણ અધિકારક્ષેત્રમાં નિર્ણયની વાજબીતા તે કેટલો સમય લે છે તેના પર નિર્ભર નથી.કારોબારીનો વિલંબિત નિર્ણય બંધારણની જોગવાઈઓ વિરુદ્ધ અપમાનજનક તરીકે પણ ખરાબ હોઈ શકે છે અને તે ગેરબંધારણીયતાના આરોપનો બચાવ કરી શકાતો નથી કે નિર્ણય લાંબા સમય પછી લેવામાં આવ્યો હતો.તેનાથી વિપરીત, જે નિર્ણયો ઝડપથી લેવામાં આવે છે તે ખરાબ હોવાનું માની શકાતું નથી કારણ કે તે ઝડપથી લેવામાં આવે છે.દરેક નિર્ણય મનસ્વી છે કે ગેરવાજબી તે નક્કી કરવા માટે તેની પોતાની યોગ્યતાઓ પર તપાસ કરવી પડે છે.આ ઉપરાંત, આપણે નિવૃત્તિની ઉંમરને નિયંત્રિત કરતા કાયદાની માન્યતાને ધ્યાનમાં લેવી પડશે.તે દલીલ કરવી અસમર્થનીય છે કે કાયદો ખરાબ છે કારણ કે તે નવી સરકાર દ્વારા હોદ્દો સંભાળ્યા પછી તરત જ પસાર થાય છે.એ પણ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિવૃત્તિની

યોગ્ય ઉંમર શું હોવી જોઈએ તે પ્રશ્ન નવો અથવા અભૂતપૂર્વ પ્રશ્ન નથી કે જેના પર રાજ્ય વિધાનસભાએ વિચાર કરવો પડ્યો હતો.તે વિષય પર ઘણી સામગ્રી છે અને ઘણા પગાર પંચે તેની સાથે વ્યાપક રીતે વ્યવહાર કર્યો છે.રાજ્ય સરકાર પાસે સંબંધિત તથ્યો તેમજ વિવિધ કેન્દ્ર અને રાજ્ય પગાર આયોગોના અહેવાલો પણ હતા, જેના આધારે તેણે વાજબી નિર્ણય લેવો પડ્યો હતો.સારી રીતે પ્રશિક્ષિત અમલદારશાહીની સહાય અને સહાય, જે કુખ્યાત રીતે, માત્ર નીતિઓના અમલીકરણમાં જ નહીં પરંતુ તેમના નિર્માણમાં પણ મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે, તે પણ સરકારને ઉપલબ્ધ હતી.તેથી, જે ઝડપે નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો તે વધુ વિના, મનસ્વીપણાના આધારે તેને અમાન્ય ન કરી શકે.

"૩૪.અનુચિત ઉતાવળ એ પણ એક એવી બાબત છે જે પોતે જ ન્યાયિક સમીક્ષાની શક્તિનો ઉપયોગ કરવા માટેનો આધાર ન હોત, સિવાય કે તેને દુર્ભાવનાપૂર્ણ ગણવામાં આવે.આવી બાબતોમાં જે જરૂરી છે તે ફાળવણી માટે લેવામાં આવેલો સમય નથી, પરંતુ જે રીતે કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી તે છે.કોર્ટ, તે સામાન્ય બાબત છે, તે નિર્ણયની યોગ્યતા સાથે સંબંધિત નથી પરંતુ નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયા સાથે સંબંધિત છે.કોઈ કાનૂની ઢ્રેષ આચરવામાં આવ્યો હોવાના કોઈ નિષ્કર્ષની ગેરહાજરીમાં, જમીનની વિવાદિત ફાળવણીમાં દખલ થઈ શકી ન હોત.માત્ર એ જોવાની જરૂર હતી કે ક્રિયામાં વાજબી રમત થઈ છે કે કેમ.

૩૫. વહીવટી નિર્ણય લેવામાં કોઈ અનુચિત ઉતાવળ દર્શાવવામાં આવી છે કે કેમ તે પ્રશ્ન અનિવાર્યપણે હકીકતનો પ્રશ્ન છે.સામાન્ય રીતે અમલદારશાહીમાં પ્રવર્તમાન લાલફીતાશાહીથી છુટકારો મેળવવા માટે રાજ્યએ સિંગલ-વિન્ડો સિસ્ટમની નીતિ વિકસાવી હતી.યોગ્ય વિચાર-વિમર્શ પછી અને વિવેકના યોગ્ય ઉપયોગ પર લેવામાં આવેલા નિર્ણયને રાજ્ય અને બોર્ડ તરફથી અનુચિત ઉતાવળ કરવામાં આવી હોવાના આધારે કાયદામાં દ્વેષથી પીડિત ન ગણી શકાય.

૫. વધુમાં, ઉપરોક્ત તારણોના આધારે, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશને ફરીથી ઓડિટ હાથ ધરવા માટે ૨૯.૦૧.૨૦૨૦ અને ૧૪.૦૫.૨૦૨૦ ના આદેશોમાં દખલ ન કરવાનું કોઈ યોગ્ય કારણ મળ્યું ન હતું અને તે મુજબ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૭૪૬૧ ઓફ ૨૦૨૦ ને બરતરફ કરી હતી.જો કે, વિદ્વાન સિંગલ જજનો મત હતો કે જિલ્લા વહીવટીતંત્રની મદદથી રેકૉર્ડ્સને કસ્ટડીમાં લેવા માટે ૧૯૬૧ના કાયદાની કલમ ૮૩ (૧) હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને જિલ્લા રજિસ્ટ્રારે પસાર કરેલ ૨૨.૦૫.૨૦૨૦ તારીખનો આદેશ ક્રમમાં ન હોવો જોઈએ અને તે મુજબ ૨૦૨૦ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૭૩૨૧ ને મંજૂરી આપી હતી.વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશનો એવો પણ મત હતો કે જે રીતે સત્તાવાળાઓ દ્વારા રેકૉર્ડને કસ્ટડીમાં લેવામાં આવ્યો હતો તે યોગ્ય ન હતો અને

તે મુજબ પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ચૂકવવા માટે રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦ નો ખર્ચ લાદવામાં આવ્યો હતો.

૬. સચોટ બનવા માટે, અમે ફક્ત ૪૪ થી ૪૭ માં સમાવિષ્ટ વિજ્ઞાન સિંગલ જજના ચુકાદાના કાર્યકારી ભાગને ફરીથી રજૂ કરીએ છીએ:

"૪૪.ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજદારના કેસમાં ફરીથી ઓડિટ હાથ ધરતા ૮૪(૫) હેઠળ મને સત્તાનો ઉપયોગ કરીને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશોમાં દખલ કરવાનું કોઈ કારણ દેખાતું નથી. તદનુસાર, એસસીએ નંબર૭૪૬૧/૨૦૨૦ ને બરતરફ કરવામાં આવે છે.

૪૫. બંને બાબતોમાં એક સામાન્ય આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હોવાથી, હું ફરીથી પુનરાવર્તન કરું છું કે એસ. સી. એ. <આઈ. ડી. ૧> ને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ચૂકવવા માટે રૂ. <આઈ. ડી. ૩> ની કિંમત સાથે મંજૂરી છે અને એસ. સી. એ. <આઈ. ડી. ૨> ને બરતરફ કરવામાં આવે છે. જ્યાં સુધી એસ. સી. એ. <આઈ. ડી. ૧> ની વાત છે ત્યાં સુધી નિયમને સંપૂર્ણ બનાવવામાં આવે છે જ્યારે જ્યાં સુધી એસ. સી. એ. <આઈ. ડી. ૨> ની વાત છે ત્યાં સુધી નિયમ લાગુ કરવામાં આવે છે.

૪૬. મુખ્ય બાબતોમાં પસાર કરાયેલા આદેશોને ધ્યાનમાં રાખીને, સિવિલ એપિલકેશન ટકી શકતી નથી અને તે મુજબ તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૪૭. રજિસ્ટ્રીને વિનંતી કરવામાં આવે છે કે તે આ સીએવી ચુકાદાને ઇ-મેલ અને/અથવા ફેક્સ દ્વારા જાણ કરે.

૭. અમે સાંભળ્યું છે કે સુશ્રી મનીષા લવકુમાર, વિદ્વાન સરકારી વકીલ, સુશ્રી ઐશ્વર્યા ગુપ્તા દ્વારા સહાયિત, રાજ્યના અપીલકર્તા માટે વિદ્વાન એજીપી, શ્રી પ્રકાશ જાની, વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ, શ્રી શિવાંગ જાની દ્વારા સહાયિત, પ્રતિવાદી નંબર ૨ માટે વિદ્વાન વકીલ અને શ્રી દીપેન દેસાઈ, હસ્તક્ષેપ કરનાર માટે વિદ્વાન સલાહકાર.

૮. અમે અપીલ દ્વારા ડિવિઝન બેન્ચનો સંપર્ક કરવામાં પક્ષકારોના વર્તનને સમજવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છીએ.સોસાયટી (રિટ અરજદાર) દ્વારા સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નંબર ૭૪૬૧ ઓફ ૨૦૨૦ ને ફગાવી દેવાના વિદ્વાન સિંગલ જજના આદેશને પડકારતી કોઈ અપીલ નથી, જેમાં અરજદારોએ ૧૯૬૧ના કાયદાની કલમ ૮૪ (૫) હેઠળ ફરીથી ઓડિટ કરવાના આદેશને પડકાર્યો હતો. રાજ્ય અને વિભાગના અધિકારીઓ કે જેઓ અમારી સમક્ષ

અપીલકર્તા છે, તેમણે ૨૦૨૦ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશનને મંજૂરી આપતા અને રેકૉર્ડ જમ કરવા માટે કલમ ૮૩ (૧) હેઠળ તેમની કાર્યવાહીને રદ કરતા વિદ્વાન સિંગલ જજના ચુકાદાને પડકાર્યો નથી અને જિલ્લા રજિસ્ટ્રારે પસાર કરેલા આદેશને રદ કરવામાં આવ્યો છે, પરંતુ રાજ્યએ રેકૉર્ડ જમ કરવા અને રૂ.આમ, રાજ્ય માત્ર વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા કરવામાં આવેલા પ્રતિકૂળ અવલોકનો અને રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦ ના ખર્ચથી વ્યથિત છે—અને તેના આદેશને રદ કરીને સ્થાનિક જિલ્લા વહીવટીતંત્રની મદદથી રેકૉર્ડ્સનો કબજો લેવા માટે અલગ રાખવામાં આવ્યો નથી.

૯. સરકારી વકીલ સુશ્રી મનીષા લવકુમાર શાહે ખૂબ જ ભારપૂર્વક વિનંતી કરી હતી કે કલમ ૮૩ (૧) હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને જે રેકૉર્ડ કબજે કરવામાં આવ્યા હતા તેનો ઉપયોગ રેકૉર્ડ મેળવવાના વારંવારના પ્રયત્નો નિષ્ફળ ગયા પછી કરવામાં આવ્યો હતો.ઓડિટરે એકથી વધુ પ્રસંગોએ સોસાયટીને ૨૯.૦૧.૨૦૨૦ તારીખનો આદેશ પસાર થયા પછી રેકૉર્ડ્સ સોંપવા વિનંતી કરી હતી.સોસાયટી અને ખાસ કરીને તેના પદાધિકારીઓએ રેકૉર્ડ સોંપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અથવા તેઓએ રેકૉર્ડ સોંપવામાં સહકાર આપ્યો ન હતો અને જ્યારે પણ વિનંતી કરવામાં આવી ત્યારે રેકૉર્ડ સોંપવાનું ટાળવા માટે કેટલાક લંગડા અને તુચ્છ બહાનું લેવામાં આવ્યું હતું.

૧૦. ઘટનાઓનો ઘટનાક્રમ શીર્ષક ધરાવતી તારીખોની યાદી પ્રસારિત કરવામાં આવી હતી.પ્રતિવાદીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી જાની દ્વારા તેની સામગ્રી પર કોઈ વાંધો દર્શાવવામાં આવ્યો ન હતો.અમને તેમાંથી પસાર કરવામાં આવ્યા છે અને ખાસ કરીને સંબંધિત તારીખો પર કે જેના પર વિનંતીઓ કરવામાં આવી હતી.તારીખોની યાદીમાં રેકૉર્ડ્સ શા માટે સોંપવામાં આવ્યા ન હતા તે કારણનો પણ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે, જે વિદ્વાન સરકારી પ્લીડરના જણાવ્યા અનુસાર સૌથી તુરંત હતું અને રેકૉર્ડ્સ સોંપવા સાથે તેનો કોઈ સંબંધ નહોતો.

૧૧. તારીખોની યાદીમાંથી આપણે જોઈએ છીએ કે શરૂઆતમાં ૦૫.૦૨.૨૦૨૦,૧૧.૦૨.૨૦૨૦,૧૪.૦૨.૨૦૨૦ અને ૨૦.૦૨.૨૦૨૦ પર રેકૉર્ડ સોંપવા માટે ચાર વખત વિનંતીઓ કરવામાં આવી હતી, પરંતુ કોઈક કારણસર અધિકારીઓને પરત કરવામાં આવ્યા હતા અને રેકૉર્ડ પૂરા પાડવામાં આવ્યા ન હતા.આ દરમિયાન, સોસાયટીએ રાજ્ય સરકાર એટલે કે સંયુક્ત સચિવ સમક્ષ ૨૯.૦૧.૨૦૨૦ તારીખના આદેશનો આક્ષેપ કરીને પુનરાવર્તન દાખલ કર્યું હતું.પ્રતિવાદી સોસાયટીએ આ અદાલત સમક્ષ ૨૦૨૦ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૪૭૬૪ ને ૧૮.૦૨.૨૦૨૦ પર પસંદ કરી હતી, જેમાં ૨૯.૦૧.૨૦૨૦ તારીખના આદેશની ચોકસાઈનો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો.સંયુક્ત સચિવ (અપીલ) ને વહેલી તકે પુનરાવર્તનનો નિર્ણય લેવાના

નિર્દેશ સાથે ૨૦.૦૨.૨૦૨૦ પર ઉપરોક્ત અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો અને ૦૨.૦૩.૨૦૨૦ તરીકે પહેલેથી જ નક્કી કરવામાં આવેલી તારીખને ૨૭.૦૨.૨૦૨૦ પર આગળ વધારવામાં આવી હતી.

૧૨. પ્રતિવાદી સોસાયટી ફરીથી ૨૦૨૦ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નંબર ૫૭૮૬ દ્વારા હાઈકોર્ટમાં આવી હતી, જેમાં પ્રતિવાદી સોસાયટીના પુનરાવર્તનમાં સંયુક્ત સચિવ (અપીલ) દ્વારા પસાર કરાયેલા ૦૨.૦૩.૨૦૨૦ ના આદેશને પડકારવામાં આવ્યો હતો, જેમાં છથી સાત વ્યક્તિઓને પક્ષપલટો કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, જેમણે અગાઉ ફરિયાદ કરી હતી જેના પરિણામે ૨૯.૦૧.૨૦૨૦ ના આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.આ અદાલતે ૦૫.૦૩.૨૦૨૦ ના આદેશ દ્વારા ૨૦૨૦ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નંબર ૫૭૮૬ ને ફગાવી દીધી હતી.સોસાયટીએ ૨૦૨૦ની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નંબર ૨૩૯ તરીકે નોંધાયેલી ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ અપીલને પ્રાધાન્ય આપ્યું હતું.આ અપીલને ૧૩.૦૩.૨૦૨૦ ના આદેશ દ્વારા પણ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.વધુમાં પ્રતિવાદી સોસાયટીએ ૨૦૨૦ની ડાયરી નંબર ૧૧૦૬૫ ધરાવતી વિશેષ રજા અરજી દ્વારા સુપ્રીમ કોર્ટનો સંપર્ક કર્યો હતો, જેમાં ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પસાર કરાયેલા ૧૩.૦૩.૨૦૨૦ ના આદેશને આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો.આ વિશેષ રજા અરજીને પણ સુપ્રીમ કોર્ટે ૦૬.૦૫.૨૦૨૦ ના આદેશ દ્વારા ફગાવી દીધી હતી.

૧૩. સંયુક્ત સચિવ (અપીલ) સમક્ષ પડતર પુનરાવર્તનને ૧૪.૦૫.૨૦૨૦ ના આદેશ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવ્યું હતું.તે પછી જ ઓડિટર ફરીથી પ્રતિવાદી સોસાયટીની કચેરીમાં ગયા હતા અને વિનંતી કરી હતી કે રેકૉર્ડ્સને ફરીથી ઓડિટ માટે સોંપવામાં આવે.સોસાયટીએ અમુક કારણોસર ફરીથી કાગળો સોંપ્યા ન હતા.તે પછી જ જિલ્લા રજિસ્ટ્રારે ૧૯૬૧ના કાયદાની કલમ ૮૩ (૧) હેઠળ ૨૨.૦૫.૨૦૨૦ તારીખનો આદેશ પસાર કર્યો હતો. એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટે ૨૬.૦૫.૨૦૨૦ પર, અધિકૃત અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજી પર, અધિકારીને રેકૉર્ડ જમ કરવા માટે અધિકૃત કરવાનો આદેશ પસાર કર્યો અને આમ ઉપરોક્ત તારીખે રેકૉર્ડ જમ કરવામાં આવે છે.

૧૪. આ તબક્કે સોસાયટીએ બે અરજીઓ પસંદ કરી હતી.૨૮.૦૫.૨૦૨૦ પર, ૨૯.૦૧.૨૦૨૦ અને ૧૪.૦૫.૨૦૨૦ ના આદેશોને પડકારતી અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી.ત્યારબાદ ૦૩.૦૬.૨૦૨૦ પર સોસાયટી દ્વારા ૨૨.૦૫.૨૦૨૦ ના આદેશને પડકારતી બીજી અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી.જો કે, સંબંધિત ન હોય તેવા કારણોસર, અગાઉની અરજીને પછીથી દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી કરતાં વધુ સંખ્યા આપવામાં આવી હતી, આ રીતે બે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશનઓ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૭૪૬૧ ઓફ ૨૦૨૦ અને ૨૦૨૦ની ૭૩૨૧ તરીકે નોંધવામાં આવી હતી.આ દરમિયાન

ફરીથી ઓડિટ હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.હકીકતમાં, ૦૬.૦૬.૨૦૨૦ પર સોસાયટીએ ફરીથી ઓડિટ કરવાના હેતુથી વધારાના દસ્તાવેજો રજૂ કર્યા હતા.રી-ઓડિટ ૦૮.૦૬.૨૦૨૦ પર પૂર્ણ થયું હતું.

૧૫. આવા સંજોગોમાં, સરકારી વકીલ સુશ્રી મનીષા લવકુમાર શાહે રજૂઆત કરી હતી કે રાજ્યના પ્રતિવાદીનું વર્તન સંપૂર્ણ રીતે ન્યાયી અને વાજબી હતું.રાજ્ય સત્તાવાળાઓ તરફથી એવું કંઈ નહોતું કે જેણે કાયદાનું ઉલ્લંઘન કર્યું હોય અથવા કોઈ પણ રીતે અદાલતના આદેશોનો ભંગ કર્યો હોય.રાજ્ય સત્તાવાળાઓએ કાનૂની પ્રક્રિયાનું કડક પાલન કર્યું હતું.હકીકતમાં, તેઓએ સરકારી વકીલ દ્વારા વિદ્વાન સિંગલ જજ સમક્ષ આપેલા નિવેદનના આધારે ત્રણ મહિના સુધી તેમના હાથ બંધ રાખ્યા હતા અને પુનરાવર્તનનો આખરે નિર્ણય ન થાય ત્યાં સુધી આગળ વધ્યા ન હતા.સરકારી પ્લીડરનું કથિત નિવેદન, જે ૨૦.૦૨.૨૦૨૦ પર કરવામાં આવ્યું હોવાનું કહેવાય છે, તે વિભાગના અધિકારીઓ દ્વારા સંપૂર્ણ રીતે માન આપવામાં આવ્યું હતું.રેકૉર્ડ સોંપવા માટે સોસાયટીને જે પણ વિનંતી કરવામાં આવી હતી તે ફક્ત ૨૦.૦૨.૨૦૨૦ સુધી જ હતી અને મે, ૨૦૨૦ સુધી નહીં.૧૪.૦૫.૨૦૨૦ પર પુનરાવર્તનને નકારી કાઢ્યા પછી જ ઓડિટર ફરીથી રેકૉર્ડ્સ ઉપલબ્ધ કરાવવાની વિનંતી કરવા આગળ વધ્યો.આમ તેણીએ રજૂઆત કરી હતી કે કલમ ૮૩ (૧) હેઠળ સત્તાઓના ઉપયોગ અથવા જિલ્લા વહીવટીતંત્રની મદદથી આશ્રય લેવા માટે ઓડિટરની કાર્યવાહી અંગે વિદ્વાન

સિંગલ જજ દ્વારા લેવામાં આવેલ કોઈપણ પ્રતિકૂળ નિષ્કર્ષ કેસની હકીકતોમાં સંપૂર્ણપણે અયોગ્ય છે, તેના બદલે આ કવાયત કાયદા અનુસાર સારી હતી.

૧૬. વિદ્વાન સરકારી પ્લીડર દ્વારા કરવામાં આવેલી વધુ રજૂઆત એ છે કે રી-ઓડિટ ૦૮.૦૬.૨૦૨૦ પર પૂર્ણ થયું હતું. વિદ્વત એકલ ન્યાયાધીશે પડકાર હેઠળના આદેશ દ્વારા કલમ ૮૪ (૫) હેઠળ ફરીથી ઓડિટને માન્ય બનાવવાના આદેશને સમર્થન આપ્યું હતું અને તે મુજબ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૭૪૬૧ ઓફ ૨૦૨૦ ને ફગાવી દીધી હતી. એકવાર ઉપરોક્ત અરજી ફગાવી દેવામાં આવ્યા પછી, ૨૦૨૦ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૭૩૨૧ ને મંજૂરી આપવા માટે કોઈ પ્રસંગ અથવા સમર્થન નહોતું, જે ફક્ત રેકૉર્ડ્સનો કબજો મેળવવાના પ્રક્રિયાગત પાસા સાથે સંબંધિત હતું, જેને સોસાયટી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૦થી ટાળી રહી હતી.

૧૭. આવા સંજોગોમાં, વિદ્વાન સરકારી વકીલ, સુશ્રી મનીષા લવકુમાર શાહે રજૂઆત કરી હતી કે રેકૉર્ડની કસ્ટડી લેવા અને વધુ રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦ નો ખર્ચ લાદવામાં રાજ્ય સત્તાવાળાઓના વર્તન સામે વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા કરવામાં આવેલી ટિપ્પણીઓ રદબાતલ થવાને પાત્ર છે.

૧૮. બીજી બાજુ, પ્રતિવાદી સોસાયટી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પ્રકાશ જાનીએ રજૂઆત કરી હતી કે અપીલ રદ થવાને પાત્ર છે અને વિદ્વાન સિંગલ જજ અધિકારીઓના વર્તન અંગે તેના દ્વારા નોંધાયેલા તારણો પર માત્ર રૂ.તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન સરકારી વકીલ દ્વારા રજૂ કરાયેલી રજૂઆતોમાં કોઈ યોગ્યતા નથી.શ્રી જાનીના જણાવ્યા અનુસાર, જ્યારે પુનરાવર્તન રદ કરવામાં આવ્યું ત્યારે રાજ્યના સત્તાવાળાઓ ખૂબ જ ઉતાવળમાં આગળ વધ્યા હતા અને બે અઠવાડિયા કરતાં પણ ઓછા સમયમાં કાર્યકારી મેજિસ્ટ્રેટ પાસેથી રેકૉર્ડની બળજબરીથી કસ્ટડી લેવા માટે પોલીસની મદદ અંગેનો આદેશ મેળવવામાં સફળ રહ્યા હતા.

૧૯. જો કે, શ્રી જાની વિદ્વાન સરકારી વકીલ દ્વારા રજૂ કરાયેલ ઘટનાઓના ઘટનાક્રમ પર વિવાદ કરતા નથી.

૨૦. પક્ષકારો માટે વિદ્વાન વકીલો દ્વારા રજૂ કરાયેલી રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લીધા પછી, અમારું માનવું છે કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે રાજ્ય માટે પ્રતિકૂળ અવલોકનો કર્યા હતા અને ખર્ચ લાઘો હતો કારણ કે દેખીતી રીતે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે રાજ્યની કાર્યવાહીને ખૂબ જ ઉતાવળમાં ગણાવી હતી.અમારા મતે, રાજ્યએ ઉતાવળમાં કાર્યવાહી કરી હોઈ શકે છે પરંતુ ઘટનાઓના ઘટનાક્રમને જોતા અમને જે જાણવા મળ્યું છે તે એ છે કે સમાજ ઇરાદાપૂર્વક અને તોફાની રીતે

ફરીથી ઓડિટ માટે રેકૉર્ડ્સને સોંપવાનું ટાળી રહ્યો હતો અને માત્ર આ અદાલત સમક્ષ અને તકનીકી મુદ્દાઓ પર સુપ્રીમ કોર્ટ સુધી વારંવાર મુકદ્દમા ચલાવવા માંગતો હતો. સોસાયટીએ દસ્તાવેજો સોંપવાનો વિરોધ કરવા માટે શ્રેષ્ઠ પ્રયાસો કર્યા હતા, તેથી, રાજ્ય પાસે ૧૯૬૧ના કાયદાની કલમ ૮૩ (૧) હેઠળ આશ્રય લેવા સિવાય બીજો કોઈ વિકલ્પ બચ્યો ન હતો. આપણે અહીં એ પણ નોંધ કરી શકીએ છીએ કે એકવાર વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે ૧૯૬૧ના કાયદાની કલમ ૮૪ (૫) હેઠળ ફરીથી ઓડિટ કરવાના આદેશને સમર્થન આપ્યું હતું, ત્યારે સોસાયટીના રેકૉર્ડ્સની કસ્ટડી આવશ્યક હતી અને રેકૉર્ડ્સ વિના ફરીથી ઓડિટ કરી શકાતું ન હતું. તેથી, જ્યારે સોસાયટી છેડછાડ કરી રહી હતી અને રેકૉર્ડ સોંપવાનું ટાળવાનો પ્રયાસ કરી રહી હતી ત્યારે રેકૉર્ડનો કબજો લઈને સરકારની કાર્યવાહી ઉતાવળમાં કે દુર્ભાવનાપૂર્ણ ન હોઈ શકે. સહકારી વિભાગના અધિકારી અથવા ઓડિટરે માત્ર કાયદાનો આશરો લીધો હતો.

૨૧. તે મુજબ અમારો મત છે કે અપીલ મંજૂર થવાને પાત્ર છે. રાજ્યના અધિકારીઓના વર્તન અને રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦ નો ખર્ચ લાદવા અંગે વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનોને રદ કરવામાં આવે છે. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશનો બાકીનો ચુકાદો અને આદેશ અકબંધ રહેશે. સિવિલ અરજીનો પણ નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(વિક્રમ નાથ, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિશ્રી)

(જે. બી. પારડીવાલા, ન્યાયમૂર્તિશ્રી)

એ. બી. વાઘેલા/ગૌરવ ઠાકર

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.